Stadin ammatti- ja aikuisopiston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Stadin ammatti- ja aikuisopisto suhtautuu pääosin myönteisesti lakimuutoskokonaisuuteen. Lakimuutosten vaikutuksia ammatilliseen koulutukseen ei kuitenkaan voida arvioida, koska ehdotettavat lakimuutokset kohdentuvat korkeasti koulutettujen oleskelulupien helpottamiseen.

Lakiesityksessä ehdotettu oleskeluluvan muutos ei koske ammatilliseen koulutukseen tulevia opiskelijoita, sillä ammatillisen koulutuksen osalta oleskelulupatyyppi ei tulisi muuttumaan pysyväksi. Tämän vuoksi tavoitteissa tai lakimuutosten esityksissä ei oteta suoraan kantaa toisen asteen koulutukseen. Korkeakouluopiskelijoille oleskelulupa myönnettäisiin esityksen mukaan jatkuvana, mutta toisen asteen opiskelijoiden edelleen tilapäisenä. Stadin ammatti- ja aikuisopisto esittää, että myös toisen asteen opiskelijoille oleskelulupa myönnettäisiin jatkuvana.

Ammatillisen koulutuksen kannalta on myönteistä, että kolmannen maan kansalaiselle, joka on suorittanut ammatillisen tutkinnon, myönnettäisiin oleskelulupa työnhakua ja yritystoiminnan aloittamista varten kahdeksi vuodeksi. Stadin ammatti- ja aikuisopisto näkee, että tällä olisi myönteinen vaikutus koulutuksen vetovoimaan työvoimapula-aloilla ja lisäksi ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoitukseen.

Esityksessä ei ole riittävästi perusteltu, miksi lupalajin muutos koskee vain korkeakouluopiskelijoita, tutkijoita, työharjoittelijoita ja vapaaehtoistyöntekijöitä. Näin ollen esityksen mukaan ammatillisessa oppilaitoksissa opiskelevat ovat eriarvoisessa asemassa. Toisen asteen tutkinto-opiskelijoiden osalta pitääkin selvittää asiaa kyseisen lainsäädäntöhankkeen ja saatujen kokemusten jälkeen. Yhteiskunta tarvitsee kaikkien koulutusasteiden osaajia.

Vaikutukset ammatilliseen koulutukseen selvitettävä

Ammatillisen koulutuksen osalta selvitettävät asiat liittyvät muun muassa koulutuksen rahoitukseen, opiskelijahakuun ja –valintaan sekä kotikunnan saamisen edellytyksiin ja oppivelvollisuuden tulkintaan.

Lupatyypin muutoksen mahdolliset vaikutukset

Oleskeluluvan lajin vaihtaminen jatkuvaksi saattaisi lisätä hakijamääriä lukio- ja ammatilliseen koulutukseen ennakoimattomasti. Määrän lisääntyminen ei huomioisi valtakunnallisia ja alueellisia osaamistarpeita, joita lukio- ja ammatilliseen koulutukseen liittyy. Tärkeää on huomioida yhdenvertaiset opiskelijaksi ottamisen kriteerit kaikille opintoihin hakeutuville lähtökohdista riippumatta.

Kolmansista maista ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden määrän lisääntyminen lisäisi myös suomen kielen koulutuksen tarvetta ammatillisessa koulutuksessa, koska näytöt on annettava suomeksi.

Julkisten valtionosuuksien ja -avustusten sekä muun rahoituksen tarve voi lisääntyä ja aiheutuneet kustannukset tulisi korvata täysimääräisesti koulutuksenjärjestäjälle.

Kohti tilauskoulutusta?

Julkisesti rahoitettavaa ammatillista koulutusta ei ole lähtökohtaisesti suunniteltu kohdennettavaksi kolmansien maiden opiskelijoiden organisoituun ja järjestelmälliseen kouluttamiseen. Yksittäiset ulkomaiset opiskelijat voivat omaehtoisesti hakea ja tulla valituiksi Suomessa järjestettävään valtionosuusrahoitteiseen ammatilliseen koulutukseen samoin ehdoin kuin Suomessa jo oleskelevat. Laajempi ulkomaisten opiskelijoiden kouluttamiseen tähtäävä toiminta tulisi olla tilauskoulutuksena.

Tilauskoulutus ei lain mukaan saa heikentää koulutuksen järjestäjän järjestämisluvassa määrättyjen tutkintojen ja koulutuksen järjestämisedellytyksiä ja pohdintaan tulevat myös perittävät maksut.